מסורת השס

עד הכא מאן אתייה • עד ירושלים מי הביאו (ל) והלא משמה יכול להיות מן מאמו יכול לאמוז ביד אביו דלדי עלייה מירושלים להר הבית אתה אומר שיתכנסו, ועד ירושלים מי הביאו מחייבא בשמחה • לעולת לרגל ולשמוח בתג עם בעולה דעל השמחה לעלוו נשים דכתיב ושמחת אתה וביתך (דברים יד): מכאן ואילך • דאמיה לא מחייבא להתראות בהר הבית: עד יגמל • לסוף כ"ד חודש שכן תינוק יונק ומשנה ראשונה הוא יכול לרכוב על כתיפו של אביו כדי לעלות מירושלים להר הבית וכל שכן משילה למשכן: הכי גרס קטן מיגר לדברי בית שמאי וסומא לדברי שניהן • דאיהו מיגר לדברי בית הלל לא מיבעיא לן דלא מתכסין ליה דהא אמרינן אין מתכסין אלא לקטן שיכול לאחוז ולעלות ברגליו בירושלים וזה איו יכול אבל לבית שמאי דמחייבי לאכנסו משיכול לרכוב קטן מיגר יכול לרכוב על כתיפו של אביו והסומא יכול לאחוז לב"ה מהו לריך מיתיב לו לא: שאינו יכול להתפשט • שאין סופו להתפשט עולמית: קטן מיבעיא • הלא אין מיתיב קטן אלא כדי להגיגו שיהא סרוך אחר מנהגו לכשיגדיל ויכין שזה פטור לכשיגדיל למה לי מיתיב: שיכול להתפשט • קודם שיגדיל: מאיזו בעלרת • בפ' שור לו כשב "והקריבתם על הלחם שבעת כבשים תמימים ופר בן בקר אחד ואילים שנים יהיו עולה לה' וכתיב "ואני כבשים בני שנה לזבח שלמים" (ויקרא כג): ישנה לפני הדיבור • קודם מתן תורה הקריבו שלמים בסיני דכתיב "וישלח את נערי בני ישראל" (שמות כד) ואע"ג דהאי קרא כתיב "עולה המשפטים" לאחר עשרת הדברות, קודם עשרת הדברות הוה ואין מוקדם ומאוחר בתורה והכי תניא במסכתא שבת בפרק ר' עקיבא (דף פח.) רבי יוסי אומר בשני עלה וירד, בשלישי עלה וירד, ברביעי ירד ושוב לא עלה בחמישי בנה מזבח והקריב עליו קרבן בשני" ניתנה תורה ואין אתה מוצא בתיקות התורה בין מזבח אלא באותו שנאמר וישלח את נערי בני ישראל וגו' ולקמן פריך התם נמי עולה הואי: כשיאים • בתנוכת המזבח הקריבו שלמים יותר מעולות דכתיב כל הבקר לעולה וגו' וכל בקר זבח השלמים וגו' (במדבר ז): שתי אכילות • מזבח ומאכל: כשיאים • קרבן יחיד ורמייה וחגיגה • קרבן יחיד לכל כבשי עצרת • קרבן לבור ומתרומת הלשכה: דאמרה נמי הוה התם: מדבר הנוהג לדורות • כבשי עצרת: עולת תמיד הואי • חובת כל יום ויום ולא גמריגן מינה: עולת ראייה הואי • על שם "ויחזו את האלהים": כללות נאמרו בסיני • הרבה דברים נאמרו סתומים בסיני אלא נתפרשו כל לרכן ופירשו לו לאחר שהוקם המשכן בחול מועד שהרי לא נתפרשו שם הלכות עבודה בכל הלריך אלא מזבח אדמה תעשה לי וגומר עליו את עולותיך ואת שלמיך (שמות כ) ולא פי' מתן דמיהן הפשיטן ונתוחן של עולות והקרבת אימורין של שלמים: דמיבעיא ליה אמאי לא קאמרי בית הלל עולה דראייה כבית שמאי: מי

ופרטות

ופרטות

מי

מבנה

אלמא לא בריבא טלבי בירור אל מה שואל ר"ש בן לקיש

נוטא

מה בש ובה בשאר מעשים עבור הרוגלת ראיה ועלמי חגיגה

מבנה

לקא אמרת תשובת שבש ובה נותנים אחד לשני למה בל א' לא אמר כשני

נוטא

עולה שהקריבו שראל במדבר מ"ת תנא"מ: • עולת ראיה • • עולת תמיד

מבנה

אמ"ר נותן עתי נשיאות על תנאים שחולקים על הא דאמר בנוטא

(ה) דמחייבא אימיה בשמחה • פירש רש"י בפרק קמא דקדושין (דף לד: ותס) גבי אמה בעולה משמחה בכבל בגבדי לבעונין בא"י בבגדי פשתן והכא משמע דבשלמי שמחה מייבי והתם (בד"ה אמה) פי' וכן בפ"ק דר"ה (דף ו: ותס):

דיכול לרכוב על כתיפו של אביו • שהיה גדול קלת אבל לא מלי לאחוז בידו ולעלות ברגליו:

בחיגר שיכול להתפשט • מקמי גדולו מלי מי אמרינן דכיון דגדול המיחייב מדאוריתא גבי קטן נמי מיחייב בחיטך דמידי הוא טעמא בקטן אלא משום לאכנו דידע כשהוא גדול לו דלמא כיון דגדול בהכי לא מיחייב גם קטן לא:

הראייה שמי כסף • ומדרבנן הוא דמדאוריתא אין לו שיעור לקרבן רק לאכל מעילות (שבועת העדות) דכתיב ביה כסף שקלים (ויקרא ה) ותנן בברייתא (דף סו:) המפרש שמי שלעים לאכל דאמרינן בזבחים (דף מח.) [לא יהא ספיקו חמור מודאו מה ודאו תמוה בת דנקא אף ספיקו אכל בר דנקא] ובמנחות (דף קז:) יביא *אכל הוא ונסכיו בטלע לאו דוקא קתניב דאמרינן בפרק ב' דבריות (דף י:) יביא *אכל בטלע וכן הא דאמרינן בפ' הוציאו לו ביומא (דף יה:) ניטקול ארבעה זוזי ונסדי בהכרת לאו דוקא דלא בעי כולי האי וכפ"ב דמנחות (דף קז: ותס בד"ה בכם) פירשתי*:

ישנה לפני הדבור • וס"ל שולת (ו) דאייה הואי כדקאמר בסמוך:

קרבן יחיד • כגון חגיגה וכפ"ה דיומא (דף לא. ותס) דקרי ליה קרבן לבור הייבו גבי פסח שני כדקאמר התם חגיגה מ"ט מקריב קרבן לבור דאתיא בבטופית פסח נמי אתיא בבטופית איכא פסח שני דלא אתיא בבטופית:

דנין דבר הנוהג לדורות • ולא בעי למימר דנין וו"ם מוו"ם לאפוקי נשיאים דחול הוי דלא מלינו ליה האי חילוקא בשום מקום (ז) אע"ג דלקמן. פרק חומר בקודש (דף נג: ותס) ילפינן לירוף כף אתת הכתוב עשה כל מה שבכף אחת ולא פרכינן דורות מעטה לא ילפינן התם כיון דליכא למלפי מדורות ילפינן ליה שפיר מעטה מי נמי שאני התם דתני ביה קרא תריסר זימני כדאמרינן בפ"ק דמנחות (דף ח:) ובפרק הקומץ רבה (שם דף יח:) גבי כלי הלח מקדש הלא וליף שמואל דורות מעטה דתני ביה קרא תריסר זימני: ורבי שמעאל ורבי אלעזר וכו' • ואין להקשות ומבקי ב"ה ועבדי בב"ש הלא ב"ש במקום בית הלל אינו מעמה וי"ל דסבירא להו לא נחלקו בית שמאי וב"ה בדבר זה בית שמאי הא דאמרן • ובית הלל לאקשוי מנא ליה דאתיא להו עולת ראייה הואי דלמא לעולם סבירא להו עולת תמיד ומעמא דידהו עדיף להו דהכי משמע מדבני מאי מעמא לא אמר בית הלל טוותייהו האי לאו מילתא היא

רבינו חננאל

בה"א כל שאינו יכול לאחוז בידו של אביו ולעלות מירושלים להר הבית שנאמר שלש רגלים • בסקום מושבותיהם מי הבשא הקפנים ופרקינן בסקומם שהיתה אסן חייבת לעלות ולשמוח חביאתו אמו מיכן ואילך שאינה חייבת בראייה משליתו לאביו ומקשה לב"ש דאמרינן אם יכול לרכוב על כתיפו של אביו ולעלות חייב • והא שמואל דיכול לרכוב הוה וכתיב וחנה לא עלתה כי אמרה לאישה עד יגמל הנער והביאותיו ונראה את פני ה' וישב שם עד עולם • ודחי ב"ש אמאי לא עלתה מי לא מיחייבא בשמחה אלא חנה מפנקותא יתירתא אמרה חות בשמואל [והששה] משום הולשא דאורחא משום הכי חנה נמי פטורה דאמר *) חולין ומשמשיהן פטורין מן הראיה • בעי ר"ש בר אבא קטן חגר שיכול להתפשט לדברי (ב"ה) [ב"ש] וקטן סומא שיכול להתפתח לדברי שניהם מאי ופשטה אביי כל דהכא דגדול חייב מן התורה קטן נמי דמדרבנן פטור: כתני' ב"ש אומרים

אמר אביי עד הכא מאן אתייה: אמר ליה אביי עד הכא (ל) דמיחייבא אימיה בשמחה, אייתיתיה אימיה, מבאן ואילך אם יכול לעלות ולארוז בידו של אביו מירושלים להר הבית חייב, ואי לא פטור, השיב רבי תחת בית הלל לדברי בית שמאי וחנה לא עלתה כי אמרה לאישה עד יגמל הנער והביאותיו, והא שמואל דיכול לרכוב על כתיפו של אבין הוה! א"ל *אבוה ולטעמיך תיקשי לך חנה גופה מי לא מיחייבא בשמחה אלא חנה מפנקותא יתירתא חזייא ביה בשמואל וחשא ביה בשמואל לחולשא דאורחא. בעי רבי שמעון *קטן: חגר לדברי בית שמאי וסומא לדברי שניהם מהו: היכי דמי אילימא בחיגר שאינו יכול להתפשט וסומא שאינו יכול להתפתח השתא גדול פטור קטן מיבעיא, לא צריכא בחיגר שיכול להתפשט וסומא שיכול להתפתח מאי! אמר אביי יכל היכא דגדול מיחייב מדאורייתא קטן נמי מחנכינן ליה — מדרבנן בל היכא דגדול פטור מדאורייתא (מדרבנן) (ג) קטן נמי פטור! ב"ש אומרים הראייה שתי כסף כו': ת"ר בית שמאי אומרים הראייה = שתי כסף והחגיגה = מעה כסף שהראייה עולה כולה לגבוה מה שאין כן בחגיגה, ועוד מצינו בעצרת שריבה בהן הכתוב בעולות יותר מבשלמים ובית הלל אומרים הראייה = מעה כסף וחגיגה = שתי כסף שחגיגה ישנה לפני הדיבור מה שאין כן בראייה ועוד מצינו בנשיאים שריבה בהן הכתוב בשלמים יותר מבעולות ובית הלל מאי טעמא לא אמרי כבית שמאי? דקא אמרת ראייה עדיפא דעולה כולה לגבוה, אדרבה חגיגה עדיפא דאית בה שתי אכילות דקא אמרת נילף מעצרת, דנין קרבן יחיד מקרבן יחיד ואין דנין קרבן יחיד מקרבן צבור ובית שמאי מ"מ לא אמרי כבית הלל דקא אמרת חגיגה עדיפא דישנה לפני הדיבור ראייה נמי ישנה לפני הדיבור דקא אמרת נילף מנשיאים? דנין דבר הנוהג לדורות מדבר הנוהג לדורות ואין דנין דבר הנוהג לדורות מדבר שאינו נוהג לדורות. ובית הלל מאי שנא חגיגה דישנה לפני הדיבור דכתיב ויזבחו זבחים שלמים ראייה נמי הכתיב ויעלו עולות? קסברי בית הלל *עולה שהקריבו ישראל במדבר = עולת תמיד הוא! ובית שמאי סברי עולה שהקריבו ישראל במדבר = עולת ראייה הוא, אמר אביי: בית שמאי (ג) (רבי אלעזר) ור' שמעאל כולהו סבירא להו עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת ראייה הוא, ובית הלל ורבי עקיבא ור' יוסי הגלילי כולהו סבירא להו עולה שהקריבו ישראל במדבר = עולת תמיד הוא: בית שמאי הא דאמרן ר' ישמעאל *דתניא [ר' ישמעאל אומר כללות נאמרו בסיני

ופרטות

מי

תראייה שתי כסף כו' • ת"ר הראייה שתי כסף שהיא כולה לגבוה מה שאין כן בחגיגה שהחגיגה החלב והדם לגבוה והבשר לבעלים ושוב מצינו בעצרת שהוזהיר הקב"ה לישראל בשלמים וריבה בעולות • ובה"א החגיגה גדולה מן הראייה שהחגיגה ישנה לפני מתן תורה שנאמר ויזבחו זבחים שלמים לה' פרים וכו' ויעלו עולות והנה הם נמי כתיב ויעלו עולות והנה הקריבו נמי קרדם מתן תורה שלת ראיה היתה עולה שהקריבו ישראל קודם מתן תורה שנאמר ויזבחו זבחים שלמים פרים שנים וגו' • והחגיגה ב"ה עצרת קרבן צבור ואין דנין קרבן יחיד מקרבן צבור • והחגיגה ב"ש עולה שהקריבו ישראל במדבר עולת ראיה הואי. קרבן נשיאים אינו נוהג לדורות • אמר אביי ב"ש ור' ישמעאל ור' אליעזר כולהו סבירא להו שעולה שהקריבו ישראל.

*) בגמ' לא מצינו זה רק בני סוכה פטוכה ד' כ"ה ותוני דנ"ל דאמרה סברה כן בדעתה דתונין ומשמשיהן פטוכין מן הסלים.

הגהות הב"ח

(ל) בגמרא עד הכא מאן אייתיה אמר ליה אביי עד הכא אייתיה דמחייבא בשמחה אייתיתיה מכאן ואילך כו"ל: (ג) שם בית שמאי ור' ישמעאל ור' אליעזר כו"ל: (ד) רש"י ד"ה עד הכא מאן אייתיה עד ירושלים מי הביאו וכו' אלעזר כולהו: (ה) תוס' ד"ה אימיה דמחייבא בשמחה: (ו) ד"ה ישנה וכו' עולת תמיד הואי: (ז) ד"ה דנין וכו' ואף על גב וכו' מקא אתת וכו' משום דאגי: והלא משמה יכול וכו' לאחוז ביד אביו כס"ד ואמ"כ מה"ד מחייבא בשמחה: (ח) תוס' ד"ה אימיה דמחייבא בשמחה: (ט) ד"ה אביי עד הכא מאן אייתיה מירושלים מי הביאו וכו' מי הביאו: (י) ד"ה אביי עד הכא מאן אייתיה מירושלים עד ירושלים מ. הביאו וכו' מי הביאו: (יא) ד"ה אביי עד הכא מאן אייתיה מירושלים עד ירושלים מ. הביאו וכו' מי הביאו: (יב) שם בית שמאי ור' ישמעאל ור' אליעזר כולהו: (יג) שם בית שמאי ור' ישמעאל ור' אליעזר כולהו: (יד) ד"ה בית שמאי אומרים הראייה שתי כסף וכו' בית הלל אומרים הראייה שתי כסף וכו' בית הלל אומרים הראייה שתי כסף וכו' בית הלל